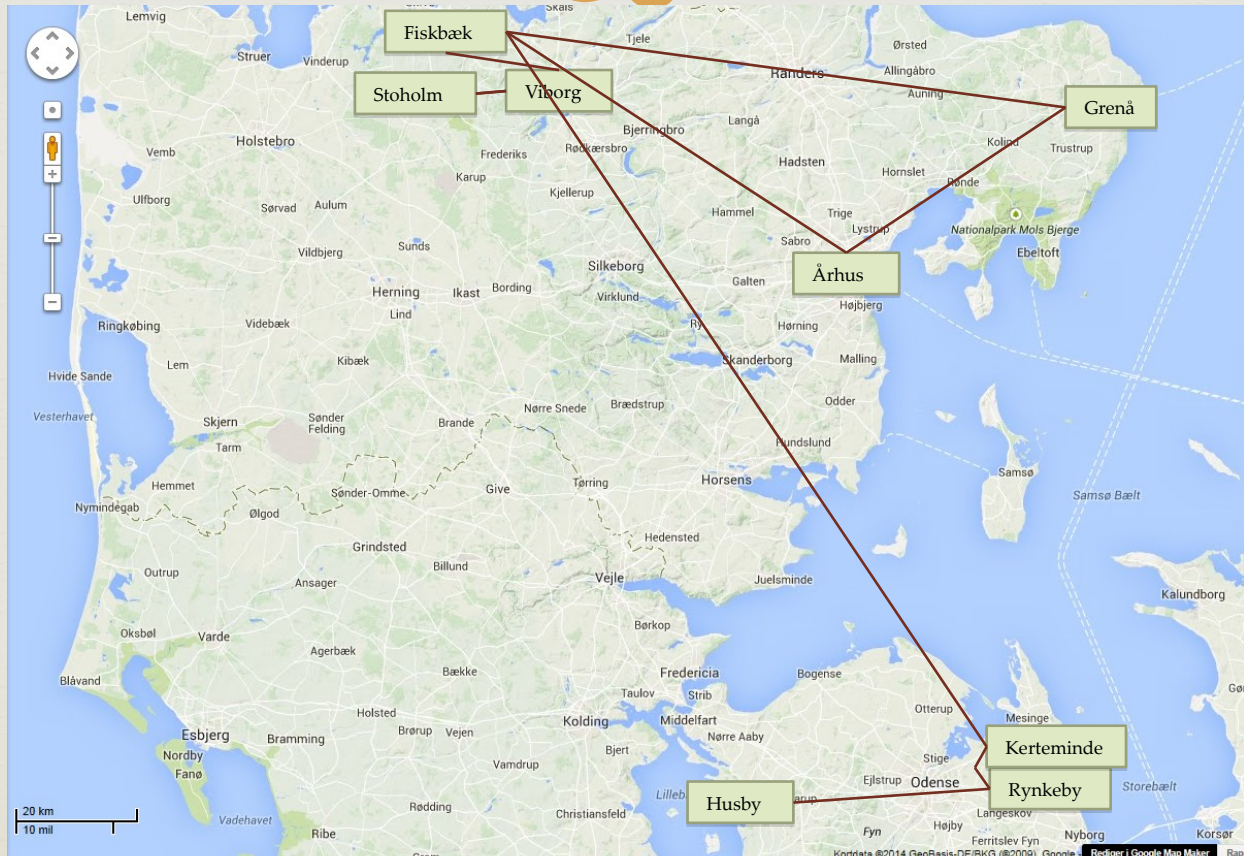

Plejebørn

Børneskæbner og plejeforhold ca. 1820-1920

Peders historie

Folketællingen 1. februar 1880

Birgitte:
(20 år)
Tjenestepige i
Viborg.

Ane Marie:
København. Bor
ellers i Nibe med
mand, to børn og
svigermor

Thomasine
(med mand og to
børn i Højbjerg):
Engelberthine (15
Peter Frederik
(10 år)

Peder
(Viborg):

Christian
(6 år)

Kirsten,
Jordbro Mølle:
Louise (18 år)
Kirstine (3 år)

Visti og
Martha i
Stoholm:
Nicoline Petrine
(13 år) – (senere
også Christian)

Klaus og
Jørgine i
Kobberup
(med tre børn):
(4
år)

Ane Marie:

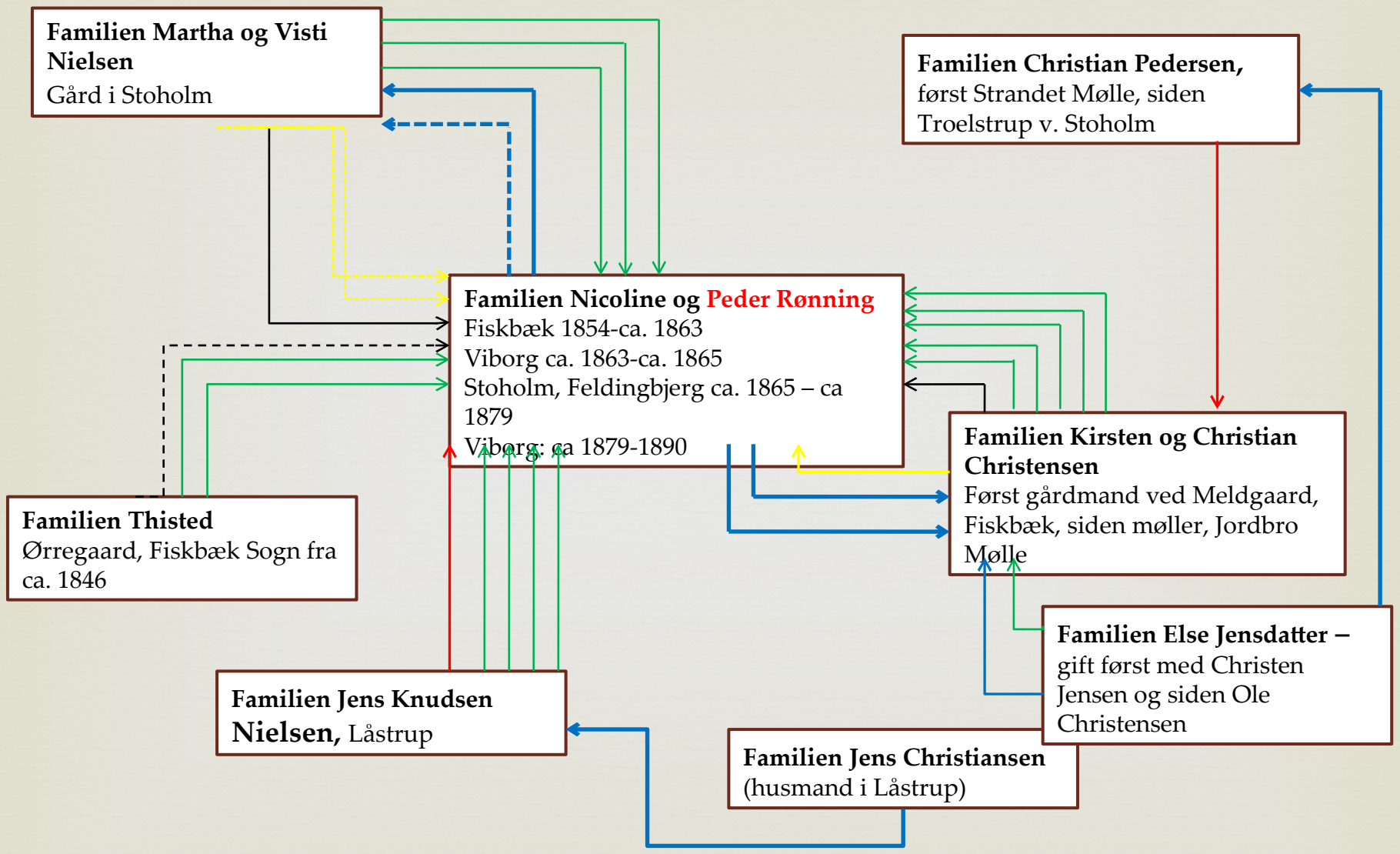
Flytter til Tånum sammen med sin mand
og to børn, Nicoline Dorthea og Kirstine. I
1881 får de en datter mere: Nicoline

Nicoline til sig

Hun bliver jordemoder i 1880'erne og
flytter til Hammershøj

Ane Marie og Anders Jensen ved telefoncentralen i Hammershøj

Kilderne til Peders historie

- ✧ Kirkebøger
- ✧ Folketællinger
- ✧ Skøde- og panteprotokoller

Med hjælp fra

- ✧ DIS-Danmarks debatsider + anebog på nettet om ét af Peders og Nicolines børn, Marie Elisabeth

- lidt fra den "store" historie -

- ❧ 1801-1834: Antallet af plejebørn stiger kraftigt og når et relativt stabilt leje omkring 2 % af befolkningen.
- ❧ 1837: Forening formidler plejehjem til forbryderspirer
- ❧ 1858: Den første hygiejniske kongres:
  - ❧ Et hovedtema: Den høje dødelighed blandt spæde plejebørn
  - ❧ Plejebørn = uægte børn
- ❧ 1860'erne og frem: Begyndende interesse for plejebørns forhold - Foreningsdannelser

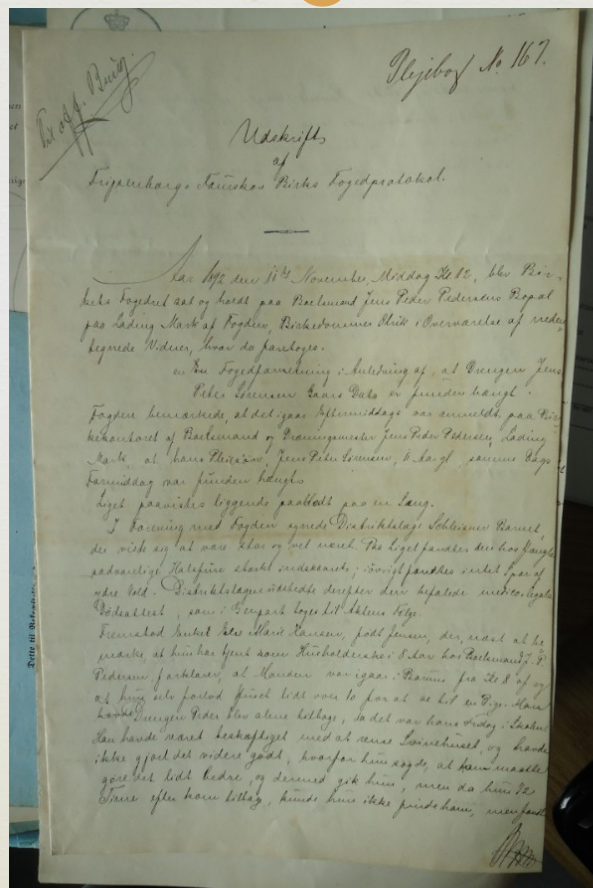

Undersøgelser i Mariager (bl.a.)

- ❧ 50 % af plejebørnene er uægte... (det er den anden halvdel altså ikke)
- ❧ Det er de uægte (spæd-)børn, der har en høj dødelighed, ikke plejebørnene

Jens Peters historie

Lidt om praksis fra Århus fattigvæsen

- ❧ Ansøgninger om at få barn i pleje
  - ❧ Vedlagt udtalelse fra sognepræsten
  - ❧ Aflønning bagud efter 1/2 år
  - ❧ Særlig i begyndelsen karakter af skiftedag/tjenesteforhold
-
- ❧ Bortauktionering til lavestbydende eksisterede, men var på retur i midten af 1800-tallet

Plejebørn og fattigvæsen

- ☞ Frem til 1888 er det kommunale fattigvæsen den eneste offentlige myndighed (i provinsen), der kan anbringe børn i pleje og føre tilsyn.
- ☞ Men hvor mange plejebørn var egentlig anbragt af fattigvæsenet? Ved at sammenligne forsørgelseslister og folketællinger i det midtjyske pastorat Rødding-Løvel-Pederstrup: Ca. 10 % af plejebørnene
- ☞ Som regel var plejeforhold et privat anliggende

Det første offentlige tilsyn med plejebørn

- ❧ 1888: Lov om tilsyn med plejebørn (midlertidig)
Kun hvis kommunen kunne finde frivillige, skulle der nedsættes et kommunalt tilsyn. Og kun med børn, hvor det økonomiske i plejeforholdet spillede en hovedrolle.
- ❧ 1895: Loven gøres permanent med enkelte stramninger.

Agnes Kirstines historie

1. 76
Agnes Kirstine Jensen
født 31 juni 1897, Datter af sigtst. Pige Søren Mathias Jensen
Thaarupgaard, Aarbaag, Pige hos Anders Gyldenrands Ender
, Knapgaard, Thorsvej Byen d. 13. November 1898. Givnebt
for at hun kom under Aflagssyndelsens hosen for, kom
hun ikke beholde Baand, men afledt hende d. 14. April
1906, hvorefter ^{hendes} blev anbragt hos Søjregler John
Nordensen, Gårdsolen Skole, hvor ^{hendes} dog kun var til
1/2 06, da det fremgik, at ^{hendes} Hænger af Baand
Kæftes d. for det Grad gjorde sig gældende. Hun blev
derfor anbragt hos Læreren Søjst. Hansen i Pollevej
for Hornum Sk., hvor hun er underv. og Kvæstebæret
ingenem udklævet hende for at være en lidt flent Pige,
hvilket ogsaa hendes første Højensmoder har erklæret
Derfor anbragt hos Gaardjen Niels Jørn i Skovvej 7 efter hende
Hindesens Døt, med d. Skole Mellemvejen, hos Læreren Palle Johansen
gik med Gaardjen Ant. Andersen, Rønbjergvej, Klen, som hende
overførtes d. 1. Okt. 1911. Hendes Sjæl bærer de vand påførende
skilhed, d. d. det har over, saavel selvst., som hende påførende
det angaar om det Kantskole. By Lyder d. sidste Bestyrelse af
Læreren. som lidt fremgik. Som hende forløb, Skolevej
Hodum skole som gik, og viste sig i Conf. med hende hos Sjæl
hendes for en skilhed Skole.

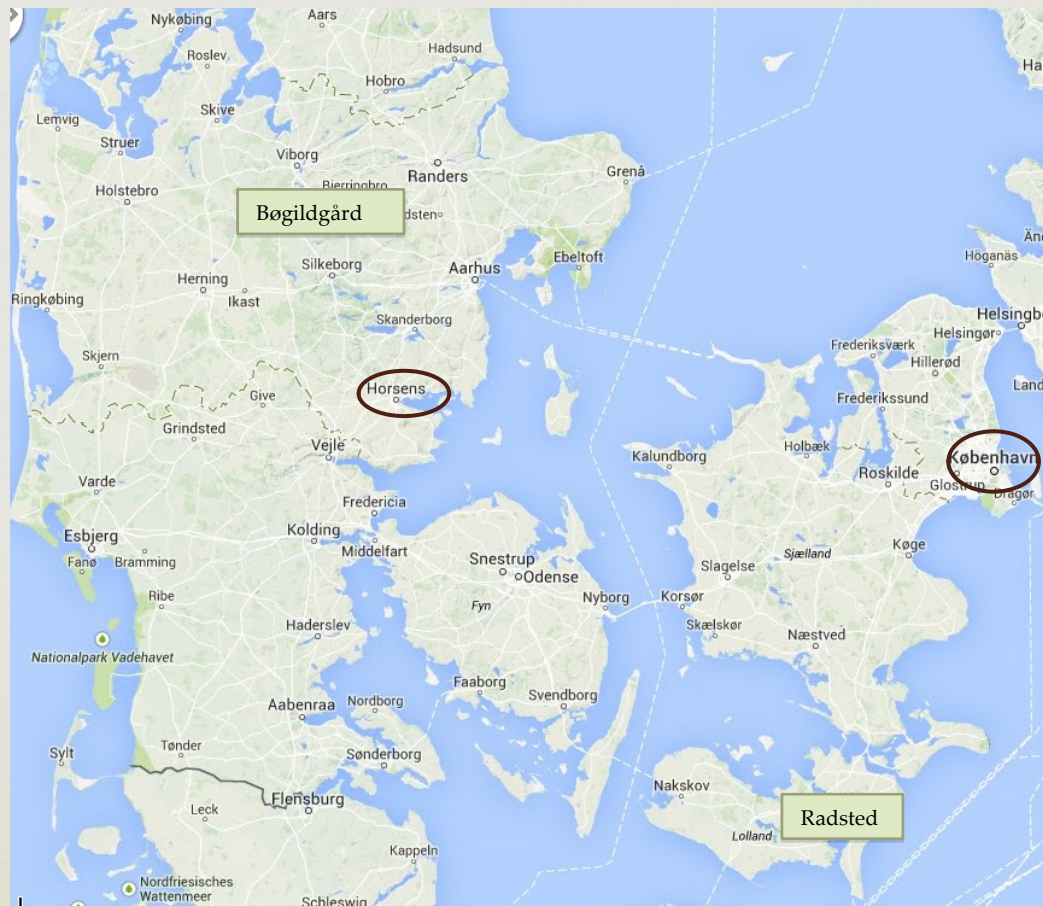

Lidt om plejehjemsforeninger

- ☞ Kunne være meget forskellige (f.eks. Plejehjemsforeningerne for hhv. Viborg Stift og Frederiksborg Amt)
- ☞ Kom til at spille en rolle i formidling af plejehjem i forhold til både fattigvæsen (f.eks. Århus) og værgeråd og overværgeråd (fra 1905).
- ☞ Ud over plejehjemsforeninger også f.eks. - fra 1899: Kristelig forening til vildfarende børns redning – med lokale afdelinger

Carl Christians historie

Kilder til Carl Christians historie

- œ Overværgerådets sag (Daisy- søgning: "Hovedafdelingen" + "Journalsager"). For at finde journalnummeret skal man i den kronologisk førte protokol over "Anbragte børn". Hvis der er bevaret en kommunal værgerådsprotokol er det mere overskuelig at begynde dér.
- œ Bøggildgård: Stambog og elevsag

”Konklusion”

- œ Plejebørns liv var omtumlet med mange brud
  - men i øvrigt uforudsigeligt som de fleste menneskers liv (ja, endnu mere uforudsigeligt)

- œ Man kan søge oplysninger om deres liv i:
  - œ Fattigvæsenet, hvor de var anbragt
  - œ Foreninger som plejehjemsforeninger, Foreningen af 1837 til forsømte børns frelse, Kristelig Forening til vildfarende børns redning
  - œ Fra 1888: det kommunale tilsyn med plejebørn. Ofte dog først fra 1895
  - œ Fra 1905: De kommunale værgeråd og Overværgerådet
  - œ Men som oftest vil de kun efterlade spor i kirkebøger og folketællinger.

Tip: Eksempler på kildemateriale om plejebørns liv på www.aargang0.dk - Astrid